

แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูใน สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

Guidelines for Collaborative Network Management to Enhance Teachers' Learning Management in Educational Innovation Pilot Schools, Chiang Mai Province

ธนวัตร กาวิล^{1*}, สubin พรเวียง² และ ภัทรมนัส ศรีตระกูล³

Tanawat Kawin^{1*}, Suban Pornwiang² and Phattharamanat Sritrakul³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ Graduate student, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Mai University.

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² Associate Professor, Department of Educational Foundations and Development, Faculty of Education, Chiang Mai University.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ Assistant Professor, Department of Educational Foundations and Development, Faculty of Education, Chiang Mai University.

*Corresponding author, E-mail: gnok31205@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ และ (2) แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 166 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ความแปรปรวน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.35 โดยองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การติดตามประเมินผลและพัฒนา และการมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจนตามลำดับ และ (2) แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิด 2) เป้าประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ 5) กลไกสนับสนุน โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ, การจัดการเรียนรู้ของครู, พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

This research aimed to (1) investigate the current state, desirable state, and priority needs of collaborative network management for enhancing teachers' learning management in pilot innovation schools in Chiang Mai Province, and (2) develop guidelines for managing such collaborative networks. A mixed-methods research design was employed. The sample consisted of 166 administrators from pilot innovation schools in Chiang Mai Province. Research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview. Data were analyzed using mean, variance, the Modified Priority Needs Index (PNI modified), and content analysis.

The findings revealed that (1) the overall current state of collaborative network management was at a moderate level, whereas the desirable state was at the highest level, with a PNI_{modified} of 0.35. The component with the highest priority need was systematic network management, followed by genuine participation and constructive relationships, innovation and continuous learning, monitoring and evaluation for development, and shared goals and clear vision, respectively. (2) The developed guidelines for collaborative network management consisted of five components: (1) principles and concepts, (2) objectives, (3) a six-step operational process, (4) success indicators, and (5) supporting mechanisms. The implementation of these guidelines emphasizes collaboration among supervising agencies, local administrative organizations, communities, and universities to enhance teachers' learning management in pilot innovation schools.

Keywords: collaborative network management, teachers' learning management, educational sandbox.

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ การจัดการเรียนรู้ของครูจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีความทันสมัยและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบมาอย่างมีระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจน และตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียน (อรไท แสงลุนและมนสิข สิริธนิมบูรณ, 2565) อย่างไรก็ตาม จากรายงานการศึกษาหลายฉบับพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ เช่น ภาระงานที่มาก ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และการพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ที่ยังไม่ต่อเนื่อง (จุลลดา จุลเสวก และ ชวนพบ เอี้ยวสานุรักษ์, 2564)

ปัจจุบันจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยมีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษารูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นการทดลองการกระจายอำนาจการบริหารจัดการส่วนกลางไปยังจังหวัด มีระบบกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ด้วยตนเอง โดยมีเป้าหมายที่สำคัญตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 คือ 1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น 2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา 3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นและ 4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (สุบัน พรเวียง, 2564) ซึ่งจากรายงานการประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย และ คณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2566) พบว่าการดำเนินงานเชิงพื้นที่ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 71.42 แต่กลับพบว่าครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่จำนวนมากยังเผชิญข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การประเมินผล ความมั่นใจ รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณ และภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง โดยครูร้อยละ 41.7 ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการออกแบบและประเมินนวัตกรรม ครูร้อยละ 29.5 แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีภาระเพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมเป็นสถานศึกษานำร่อง และครูอีกร้อยละ 36.4 ขาดงบประมาณสำหรับดำเนินการจัดการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นว่าครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ยังขาดเครือข่ายความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านความรู้และทักษะในการออกแบบและประเมินนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และขาดงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ อาศัยแนวคิดและหลักการจาก 3 ส่วน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการบริหาร แนวคิดและหลักการของเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา

และแนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้

1. แนวทางการบริหาร เป็นกรอบคิด ทิศทาง วิธีการ และรูปแบบการดำเนินงานที่ผู้บริหารใช้ กำกับจัดการองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยตั้งอยู่บนหลักวิชาการ ทางการบริหาร เช่น การวางแผน การจัดองค์กร การนำ การประสานงาน และการควบคุม ทั้งยังต้องมีความเป็นระบบ ยืดหยุ่น เชื่อมโยงการทำงานของทุกฝ่าย มุ่งผลสัมฤทธิ์ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และตรวจสอบได้ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566), อภิสสิทธิ์ แก้วฟู, ธารณ์ ทองงอก, และ ยงยุทธ ยะบุญธง (2567), ปาณิตา ทองล้วน และ สุปัน พรเวียง (2567), จิระศักดิ์ แข็งแรง และ กฤตภูมิ ชมภูวิเศษ (2567) พบว่า องค์ประกอบของแนวทางการบริหาร ควรประกอบด้วย 5 ส่วนสำคัญ คือ 1) หลักการและแนวคิด 2) เป้าประสงค์หรือวัตถุประสงค์ 3) กระบวนการดำเนินงาน 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

2. แนวคิดและหลักการของเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

เครือข่ายความร่วมมือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักการสำคัญ คือ การมีเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง โดยประเภทของเครือข่ายความร่วมมือที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งผู้วิจัยสรุปจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ราชกิจจานุเบกษา, 2542), สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2566) และงานวิจัยของสมิทร สวรรณ, ทศตรี นววรรณเกตุศิริ, นันทร์รัตน์ เครืออินทร์, วิทัศน์ ฝักเจริญผล, กุลธิดา นกุลธรรม, อธิศักดิ์ สร้อยศิริ, และ สุธาร์รัตน์ ชวานาพาง (2560) และวิจิตรา สำแดง ไชย, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, ไชยา ภาวะบุตร (2567) พบว่า เครือข่ายความร่วมมือที่มีบทบาทในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัด 2) ชุมชนและ ผู้ปกครอง 3) สถาบันอุดมศึกษา และ 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแต่ละกลุ่มมีบทบาทแตกต่างกัน หน่วยงานต้นสังกัดจะเป็นผู้สนับสนุนเชิงนโยบายและกำกับดูแล ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และสะท้อนบริบท และความต้องการของพื้นที่ สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้สนับสนุนองค์ความรู้ ด้านงานวิจัย และนวัตกรรม ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และการเชื่อมโยงกับเครือข่าย องค์กรในพื้นที่

3. แนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู เป็น กระบวนการบริหารจัดการที่สถานศึกษาและเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ร่วม วางแผนและจัดระบบความร่วมมือโดยมีบทบาท หน้าที่ และขอบเขตที่ชัดเจน ใช้กลไก การสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ภาวะผู้นำที่สามารถ เชื่อมโยงทรัพยากร ความรู้ และความเชี่ยวชาญของภาคีเครือข่ายมาร่วมพัฒนา การดำเนินงานของ เครือข่ายจะอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกฝ่าย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการทำงานร่วมอย่างเป็น ระบบ พร้อมมีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างพลังเครือข่ายให้ แข็งแรงและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยของ ยงยุทธ ยะบุญธง และชูชีพ พุทธประเสริฐ (2559), วาติกา อัครนิത്യ, ไชยา ภาวะบุตร และ เพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2563), กริช อธิราช และ อำนาจ ชนวงค์ (2564), ศศิวรรณ ธาณีพูน วสันต์ชัย กากแก้ว และ ประภาพร บุญปลอด (2566), วีระพล บุญทวี, พงษ์ธร สิงห์พันธ์ และชวนคิด มะเสนา (2566), อภิสสิทธิ์

แก้วฟู และคณะ (2567), Wullschleger, A., Vörös, A., Rechsteiner, B., Rickenbacher, A., & Maag Merki, K. (2023), Budiman, A., Rakhmawati, N. A., & Purwitasari, D. (2024) สามารถสรุปองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ได้ดังนี้

3.1 การมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน หมายถึง การที่ทุกภาคที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องทิศทาง แนวทาง และผลลัพธ์ที่ต้องการบรรลุร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลัก สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการของโรงเรียนและนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนร่วมกัน และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบและมีทิศทางเดียวกัน

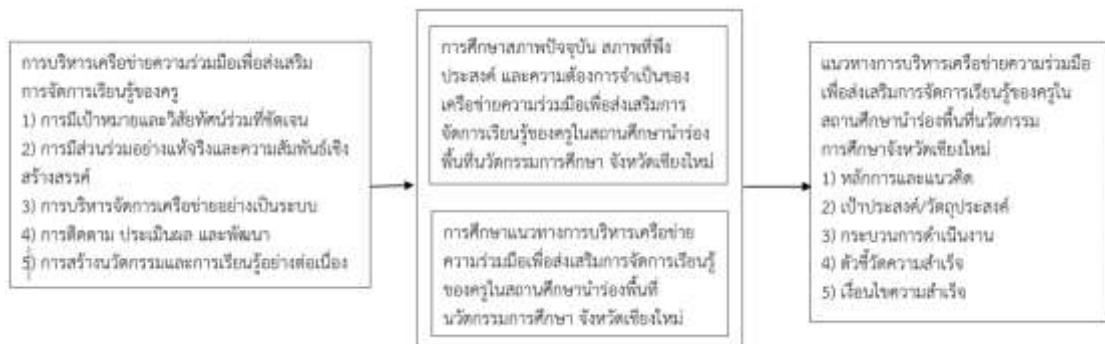
3.2 การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ระดับของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงต้องอาศัยความไว้วางใจ ความเคารพซึ่งกันและกัน และการเปิดโอกาสให้มีบทบาทในทุกขั้นตอนของการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่การคิด วางแผน ปฏิบัติ ไปจนถึงการประเมินผล อีกทั้งต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างเท่าเทียมและคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการศึกษา

3.3 การบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ หมายถึง การบริหารจัดการที่มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีผู้นำเครือข่ายที่เข้มแข็ง กลไกสนับสนุนที่เหมาะสม และระบบการประชุม การวางแผน และการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานงานได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง เครือข่ายที่มีระบบบริหารจัดการที่ดีจะสามารถบูรณาการทรัพยากรและศักยภาพของทุกฝ่าย

3.4 การติดตาม ประเมินผล และพัฒนา หมายถึง การนิเทศและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การวางแผนใหม่ที่ตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

3.5 การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หมายถึง เครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาที่สามารถสร้างนวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยต้องเปิดพื้นที่ให้สมาชิกในเครือข่ายสามารถคิดค้น พัฒนา และทดลองวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับบริบท และสามารถนำไปใช้ได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน 2) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ 3) การบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ 4) การติดตาม ประเมินผล และพัฒนา และ 5) การสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 166 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ครอบคลุม 5 องค์ประกอบหลัก และมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดสำหรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.961

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ในการตอบแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนแล้วจึงรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลโดยใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั้งหมดในประชากร (μ) ความแปรปรวนของประชากร (σ) และ ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI)

$$\text{PNI Modified} = \frac{I - D}{D}$$

เมื่อ PNI (Priority Need Index) หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I (Important) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D (Degree of success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่

2. ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

แหล่งข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมจำนวนทั้งสิ้น 5 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ตำแหน่ง บทบาท ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ครอบคลุม 5 องค์ประกอบ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ทั้งเอกสารแบบกระดาษและการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้งในรูปแบบบันทึกตัวหนังสือและการบันทึกเสียง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกอย่างครบถ้วน หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์และจัดทำเป็นร่างแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นคำถามและข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมุ่งสังเคราะห์สาระสำคัญที่สะท้อนแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในแต่ละองค์ประกอบ จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์มาจัดทำแนวทางสำหรับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 166 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ความแปรปรวน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI Modified) ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ความแปรปรวน และค่า PNI Modified

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน(D)			ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์(I)			PNI Modified	ลำดับ	ประเด็นความต้องการจำเป็นรายองค์ประกอบ 3 อันดับแรก
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล			
1 การมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน	3.46	0.97	ปานกลาง	4.54	0.57	มากที่สุด	0.32	5	- การสนับสนุนนโยบายพัฒนาครู - การสนับสนุนเชิงวิชาการ - ข้อมูลบริบทพื้นที่
2 การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์	3.37	1.01	ปานกลาง	4.57	0.60	มากที่สุด	0.37	2	- การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ - ช่องทางแลกเปลี่ยนสื่อและนวัตกรรม - ความร่วมมือกับชุมชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การบริหาร เครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้ ของครู	ค่าเฉลี่ยของ สภาพปัจจุบัน(D)			ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI Modified	ลำดับ	ประเด็นความ ต้องการจำเป็น รายองค์ประกอบ 3 อันดับแรก
	μ	σ	แปล ผล	μ	σ	แปล ผล			
3 การบริหาร จัดการเครือข่าย อย่างเป็นระบบ	3.32	1.00	ปาน กลาง	4.55	0.62	มาก ที่สุด	0.38	1	- โครงสร้างเครือข่าย - ระบบประสานงาน - การสนับสนุน เทคโนโลยี
4 การติดตาม ประเมินผล และ พัฒนา	3.35	0.97	ปาน กลาง	4.47	0.65	มาก	0.34	4	- การประเมิน ร่วมกัน - การใช้ข้อมูล ปรับปรุงผลการ ดำเนินงาน - การเชื่อมโยง งบประมาณกับ ผลลัพธ์
5 การสร้าง นวัตกรรมและ การเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง	3.32	1.00	ปาน กลาง	4.48	0.72	มาก	0.36	3	- ทุนวิจัย - ความร่วมมือวิจัย - เวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้
รวม	3.36	0.99	ปาน กลาง	4.52	0.63	มาก ที่สุด	0.35		

จากตารางที่ 1 พบว่า จากผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.99$) สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.63$) และมีค่า PNI modified เท่ากับ 0.35 เมื่อนำมาเรียงอันดับความต้องการจำเป็นพัฒนา ตามองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จากมากไปหาน้อย ผลปรากฏดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (PNI modified = 0.38) โดยมีความต้องการจำเป็น คือ (1)โครงสร้างเครือข่าย (2)ระบบประสานงาน (3)การสนับสนุนเทคโนโลยี 2) ด้านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ (PNI modified = 0.37) โดยมีความต้องการจำเป็น คือ (1)การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ (2)ช่องทางแลกเปลี่ยนสื่อและนวัตกรรม (3)ความร่วมมือกับชุมชน 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (PNI modified = 0.36) โดยมีความต้องการจำเป็น คือ (1)ทุนวิจัย (2)ความร่วมมือวิจัย (3)เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา (PNI modified = 0.34) โดยมี

ความต้องการจำเป็น คือ (1)การประเมินร่วมกัน (2)การใช้ข้อมูลปรับปรุงผลการดำเนินงาน (3)การเชื่อมโยงงบประมาณกับผลลัพธ์ และ5) ด้านการมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน (PNI modified = 0.32) โดยมีความต้องการจำเป็น คือ (1)การสนับสนุนนโยบายพัฒนาครู (2)การสนับสนุนเชิงวิชาการ (3)ข้อมูลบริบทพื้นที่

2. การศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ผลการสังเคราะห์แนวทางตามองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ร่วมกับผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI modified) จากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 โดยกำหนดเกณฑ์ในการสังเคราะห์แนวทางประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ 1) ประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านเสนอความคิดเห็นสอดคล้องกันหรือมีการกล่าวถึงซ้ำ 2) บทบาทของเครือข่ายความร่วมมือและ 3) ผลลัพธ์ที่คาดหวังดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน

องค์ประกอบ	แนวทางหลักที่สังเคราะห์ได้	บทบาทของเครือข่ายความร่วมมือ	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
องค์ประกอบที่ 1 การมีเป้าหมายและ วิสัยทัศน์ร่วมที่ ชัดเจน - การสนับสนุน นโยบายพัฒนาครู - การสนับสนุนเชิง วิชาการ - ข้อมูลบริบทพื้นที่	1) กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมของเครือข่ายที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,2,3) 2) สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานเครือข่ายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษา (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,4,5) 3) กำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และภาคีเครือข่าย (ผู้ทรงคุณวุฒิ 2,3,5)	1) เขตพื้นที่การศึกษา กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาการศึกษา 3) ชุมชนร่วมกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 4) มหาวิทยาลัยให้คำปรึกษาทางวิชาการและสนับสนุนองค์ความรู้	เครือข่ายมีเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	แนวทางหลักที่สังเคราะห์ได้	บทบาทของเครือข่ายความร่วมมือ	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง - การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ - ช่องทางแลกเปลี่ยนสื่อและนวัตกรรม - ความร่วมมือกับชุมชน	1) ส่งเสริมให้หน่วยงานเครือข่ายทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,2,4) 2) เปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ (ผู้ทรงคุณวุฒิ 2,3,5) 3) สร้างความสัมพันธ์เชิงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,3,4)	1) เขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย การพัฒนาครูและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่น 3) ชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ และร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) มหาวิทยาลัย สนับสนุน การพัฒนาศักยภาพครู และการจัดกิจกรรมวิชาการ	เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูและการพัฒนาผู้เรียน
องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ - โครงสร้างเครือข่าย - ระบบประสานงาน - การสนับสนุนเทคโนโลยี	1) กำหนดโครงสร้างการบริหารเครือข่ายที่ชัดเจน เช่น คณะกรรมการเครือข่ายหรือทีมขับเคลื่อน (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,4) 2) วางระบบการประสานงานและการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานเครือข่าย (ผู้ทรงคุณวุฒิ 2,3,5) 3) จัดสรรทรัพยากรและสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,2,4)	1) เขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานงานและกำกับทิศทางการดำเนินงานของเครือข่าย 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา 3) ชุมชน สนับสนุนกิจกรรมและร่วมเป็นภาคีในการจัดการเรียนรู้ 4) มหาวิทยาลัยสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้	เครือข่ายสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการที่ชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการศึกษา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	แนวทางหลักที่สังเคราะห์ได้	บทบาทของเครือข่ายความร่วมมือ	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
องค์ประกอบที่ 4 การติดตาม ประเมินผล และ พัฒนา - การประเมินร่วมกัน - การใช้ข้อมูล ปรับปรุงผลการดำเนินงาน - การเชื่อมโยงงบประมาณกับผลลัพธ์	1) กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานเครือข่ายอย่างชัดเจน (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,3,4) 2) ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง (ผู้ทรงคุณวุฒิ 2,4,5) 3) นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของเครือข่าย (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,2,3)	1) เขตพื้นที่การศึกษา ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของ สถานศึกษาและเครือข่าย 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนข้อมูล และติดตามผลการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ 3) ชุมชนให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา 4) มหาวิทยาลัย สนับสนุน การประเมินผลและการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	สามารถประเมินผล และพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายให้เกิดประสิทธิภาพและ ความยั่งยืน
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง - ทุนวิจัย - ความร่วมมือวิจัย - เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและเครือข่ายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (ผู้ทรงคุณวุฒิ 1,2,3) 2) สนับสนุนการพัฒนา นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ของครูผ่านความร่วมมือของเครือข่าย (ผู้ทรงคุณวุฒิ 3,4,5) 3) ส่งเสริมการนำองค์ความรู้จากเครือข่ายไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครู (ผู้ทรงคุณวุฒิ 2,3,4)	1) เขตพื้นที่การศึกษา สนับสนุนการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้และ การพัฒนาครู 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุน ทรัพยากรและกิจกรรม สร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ 3) ชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการจัดการเรียนรู้ 4) มหาวิทยาลัย สนับสนุน งานวิจัย นวัตกรรม และ เทคโนโลยีการศึกษา	ครูสามารถพัฒนา นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้และ นำองค์ความรู้จาก เครือข่ายไปใช้ พัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน

2.2 ผลการสร้างแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1. หลักการและแนวคิด 2. เป้าประสงค์ 3. วิธีการดำเนินงาน 4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ 5. กลไกสนับสนุน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

1. หลักการและแนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่บนแนวคิดสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1.1 การมีเครือข่ายการศึกษาที่หลากหลาย การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น หน่วยงานต้นสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน และสถาบันอุดมศึกษา เพื่อร่วมกันสนับสนุนทรัพยากร ความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 1.2 การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของเครือข่าย (Shared Vision) เครือข่ายควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการศึกษา โดยเน้นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาสมรรถนะครู และการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ 1.3 การดำเนินการอย่างเป็นระบบ การบริหารเครือข่ายต้องมีโครงสร้าง กลไก และกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ 1.4 การสนับสนุนทรัพยากร ความรู้ และประสบการณ์ เครือข่ายควรสนับสนุนทั้งทรัพยากรทางการศึกษา องค์ความรู้ และประสบการณ์จากภาคีเครือข่าย เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1.5 การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การบริหารเครือข่ายต้องมีระบบติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2. เป้าประสงค์ของแนวทาง ได้แก่ 2.1 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาให้สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.2 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 2.3 เพื่อสร้างกลไกการติดตามและประเมินผลที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน 2.4 เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 2.5 เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. กระบวนการดำเนินงานของแนวทาง ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์บริบทและกำหนดทิศทางร่วมของเครือข่าย เครือข่ายร่วมกันวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ ความต้องการของผู้เรียน และศักยภาพของภาคีเครือข่าย เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความร่วมมือของเครือข่าย สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนบริหารจัดการเครือข่าย กำหนดบทบาทหน้าที่ของเครือข่าย จัดทำแผนการดำเนินงาน และสร้างกลไกการประสานงานระหว่างภาคีเครือข่าย ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สนับสนุนให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน และการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายและผลลัพธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนาและขยายผลสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมการเผยแพร่ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้และขยายผลสู่สถานศึกษาอื่น ๆ ในเครือข่าย

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จของแนวทาง ได้แก่ 4.1 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเครือข่าย 4.2 จำนวนเครือข่ายหรือหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 4.3 ร้อยละของครูที่นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับจากเครือข่ายไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 4.4 จำนวนผลงานนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมมือของเครือข่าย 4.5 แนวโน้มผลสัมฤทธิ์หรือสมรรถนะของผู้เรียนที่พัฒนาเพิ่มขึ้น

5. กลไกสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่าย ได้แก่ 5.1 คณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ทิศทาง และกำกับกรดำเนินงานของเครือข่าย 5.2 ระบบฐานข้อมูลเครือข่าย ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลภาคีเครือข่าย ทรัพยากร และกิจกรรมความร่วมมือ 5.3 ระบบพี่เลี้ยงทางวิชาการ สนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผ่านผู้เชี่ยวชาญหรือสถาบันอุดมศึกษา 5.4 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่าย เป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนวัตกรรมการเรียนรู้ 5.5 แพลตฟอร์มเทคโนโลยีสารสนเทศของเครือข่าย ใช้เป็นช่องทางในการสื่อสาร ประสานงาน และเผยแพร่ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้

สรุปและอภิปรายผล

1.สรุปผลการศึกษา

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.99$) สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.63$) และมีค่า PNI modified เท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ โดยมีประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา ได้แก่ โครงสร้างเครือข่าย ระบบประสานงาน และการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ใน

การจัดการเรียนรู้ การมีช่องทางแลกเปลี่ยนสื่อและนวัตกรรม และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ด้านการสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับถัดมา โดยเฉพาะประเด็นด้านทุนวิจัย ความร่วมมือวิจัย และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนด้านการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา มีประเด็นที่ควรพัฒนา ได้แก่ การประเมินร่วมกัน การใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงาน และการเชื่อมโยงงบประมาณกับผลลัพธ์ ขณะที่ด้านการมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน แม้มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แต่ยังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การสนับสนุนนโยบายพัฒนาครู การสนับสนุนเชิงวิชาการ และการใช้ข้อมูลบริบทพื้นที่ประกอบการกำหนดเป้าหมายร่วม

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน 2) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ 3) การบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ 4) การติดตาม ประเมินผล และพัฒนา 5) การสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ต่อเนื่อง

โดยแนวทางดังกล่าวเกิดจากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวทางที่ประกอบด้วย หลักการและแนวคิด เป้าประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน ตัวชี้วัดความสำเร็จ และกลไกสนับสนุน ซึ่งสามารถดำเนินงานผ่านกระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์บริบทและกำหนดทิศทางร่วมของเครือข่าย ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความร่วมมือของเครือข่าย ขั้นตอนที่ 3 การวางระบบบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนาและขยายผลนวัตกรรมการเรียนรู้

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 อภิปรายผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ เครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายความร่วมมืออยู่ในระดับ ปานกลาง ขณะที่ สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) เท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของการบริหารเครือข่าย พบว่า ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ ด้านการสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ด้านการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา และด้านการมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในสถานศึกษานำร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการเครือข่าย การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และการสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของครู อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เครือข่ายความร่วมมือทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับการจัดการเรียนรู้ ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สรุตรศ. รอดจินดา (2560) ที่เสนอว่าการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือด้านวิชาการจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การวางแผนเครือข่าย การจัดองค์กร เครือข่าย การดำเนินงาน และการประเมินผล รวมถึงการมีวิสัยทัศน์ร่วม การใช้ทรัพยากรร่วม และ

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกริช ธีรางศู และอำนาจ ชนะวงศ์ (2564) ที่พบว่า องค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการบริหารจัดการเครือข่าย โดยสภาพปัจจุบันของ องค์ประกอบเหล่านี้มีอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง

2.2 อภิปรายผลการศึกษานโยบายการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย หลักการและแนวคิด เป้าประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน ตัวชี้วัดความสำเร็จ และกลไกสนับสนุน สอดคล้องกับ อภิลิธิ แก้วฟู, ธารณ ทองงอก, และ ยงยุทธ ยะบุญธง (2567) ที่ศึกษาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา และพบว่าองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายร่วม การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และการพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ศศิวรรณ ธาณีพูน วสันต์ชัย กากแก้ว, และ ประภาพร บุญปลอด (2566) ที่เสนอว่าเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการควรประกอบด้วย การมีเป้าหมายร่วม การปฏิบัติกิจกรรมร่วม การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดในด้านการบริหาร การจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญเป็น พิเศษกับการกำหนดโครงสร้างการบริหารเครือข่ายที่ชัดเจน การวางระบบ การประสานงานและ การดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานเครือข่ายและจัดสรรทรัพยากรและสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของครู
2. ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ควรส่งเสริมการ ดำเนินงานของเครือข่ายผ่านกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย เพื่อ ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทดลองใช้แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือที่พัฒนาขึ้นใน สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการบริหารเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรีซ ธีรางศุ และ อำนาจ ชนะวงศ์. (2564). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 15(2), 20–30.
- จิระศักดิ์ แข็งแรง และ กฤตภูมิ ชมภูวิเศษ. (2567). แนวทางความร่วมมือของโรงเรียนและชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(6), 1117–1130.
- จุลลดา จุลเสวก และ ชวนพบ เอี้ยวสานุรักษ์. (2564). แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 8(1), 33–40.
- ปาณิตา ทองล้วน และ สุบัน พรเวียง. (2567). แนวทางการสร้างความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องขนาดเล็ก พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการศึกษาและวิจัยทางพระพุทธศาสนา, 10(2), 167–182.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา, 116(74 ก), 1–23.
- พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. (2562, 30 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา, 136(56 ก), 102.
- ยงยุทธ ยะบุญธง และ ชูชีพ พุทธประเสริฐ. (2559). รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่เป็นเลิศในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารสักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 22(2), 64–73.
- วิจิตรา สำแดงไชย, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, และไชยา ภาวะบุตร. (2567). การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 8(1), 67–76.
- วาลิกา อัครนิตย์, ไชยา ภาวะบุตร, และ เพลินพิศ ธรรมรัตน์. (2563). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 14(3), 72-80.
- วีระพล บุญทวี, พงษ์ธร สิงห์พันธ์ และ ชวนคิด มะเสนะ. (2566). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11(2), 620–629.
- ศศิวรรณ ธาณีพูน, วสันต์ชัย กากแก้ว, และ ประภาพร บุญปลอด. (2566). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 25(1), 59–74.
- สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย และคณะกรรมการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2566). รายงานการประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (ฉบับสมบูรณ์). สำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (สบน.).

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุมิตร สุวรรณ, ทศธริน วรรณเกตุศิริ, นันทร์รัตน์ เครืออินทร์, วิทัศน์ ฝักเจริญผล, กุสธิดา นุกุลธรรม, อธิศักดิ์ สร้อยศิริ, และ สุธารัตน์ ชาวนาฟาง. (2560). แนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดนครปฐม: รายงานฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุบัน พรเวียง. (2564). กลไกการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานำร่อง สำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 21(1), 51–64.
- สุรเดช รอดจินดา. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคเหนือตอนบน (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรไท แสงลุน และ มนสิข สิริสมบุญ, ม. (2565). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(5), 332–348.
- อภิสิทธิ์ แก้วฟู, ธารณ์ ทองอก, และ ยงยุทธ ยะบุญธง. (2567). แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 17(2), 160–172.
- Budiman, A., Rakhmawati, N. A., & Purwitasari, D. (2024). A review of creative innovation network and creative collaboration process. *Procedia Computer Science*, 234, 622–627. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.03.047>
- Wullschleger, A., Vörös, A., Rechsteiner, B., Rickenbacher, A., & Maag Merki, K. (2023). การปรับปรุงการสอน การทำงานเป็นทีม และการจัดการโรงเรียน: เครือข่ายความร่วมมือในทีมครู. *Teaching and Teacher Education*, 121, 103909. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103909>